

Úvod... ...trocha historie

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Česká dermatovenerologická společnost ČLS JEP, z.s., slaví 100 let od svého založení. Cesta k poskytování dermatovenerologické péče tak, jak ji známe dnes, byla dlouhá a procházela mnoha událostmi, které se do vývoje české medicíny a lékařství zapsaly s různě dramatickým akcentem.

Česká dermatologie a venerologie vychází z rakouské školy, která je nám historicky velmi blízká a mnohé z této školy je stálou součástí dnešních léčebných postupů.

Velkým písmem se do vývoje oboru zapsalo i předválečné, meziválečné a obě válečná období, kdy na našem území postupně působily paralelně česká a německá lékařská fakulta, následně došlo k uzavření vysokých škol a ke znemožnění přístupu ke vzdělání českým studentům. Vývoj samozřejmě zasáhla i poválečná léta i období, která mnozí z nás ještě pamatují, kdy byl přístup k novým technologiím a lékům značně omezen.

Rozvoj oboru přišel po roce 1989, kdy se otevřely možnosti spolupráce se špičkami zahraničních klinik. To byl krok, který českou medicínu včetně dermatovenerologie velmi posunul. Dlouhodobé i krátkodobé zahraniční pobyty mnoha z nás, účast na mezinárodních kongresech nebo jejich pořádání v Česku, členství ve výborech mezinárodních odborných společností nebo v evropských týmech pro specializační vzdělávání a atestace z dermatovenerologie, dermatohistopatologie nebo systémové dermatoonkologické léčby, prostě spolupráce s jiným zahraničím než jen se Sovětským svazem nebo Německou

demokratickou republikou přinesla nové trendy, léčebné metody, technologie a postupy. Otevřela oči dermatovenerologům i lékařům ostatních oborů, jak je v jiných zemích kožní lékařství širokým oborem s přesahem do mnoha medicínských specializací, a především v uplynulých dvaceti letech umožnila argumentačně výboru České dermatovenerologické společnosti posunout naši odbornost na čelní místa v hierarchii medicínských specialistů tak, jak je ve světě běžné.

Kolegové si jistě vybaví počáteční nedůvěru nebo jindy radostná očekávání z nově zaváděných dermatoskopů, laserů, systémových antimykotik, moderních imunosupresiv, kožní sonografie, extrakorporální fotoferézy, dermatochirurgie, estetické dermatologie, biologické a další cílené léčby, která významně ovlivnila možnosti terapie a zlepšení kvality života u mnoha chorob, a z celé řady dalších novinek, které k nám za poslední dekády přišly.

Jedná se o mravenčí práci, jež úspěšně postupuje díky nasazení mnoha z nás. Toto úsilí ale oslavou uplynulých let zdaleka nekončí. Výše společenské akceptace našeho oboru, které jsme úspěšně dosáhli, musí být v následných krocích provázána i s vyšším ekonomickým statusem. Příležitost pro takové optimální nastavení měla česká medicína na začátku devadesátých let minulého století, kdy však byla dermatovenerologie vnímána jinak než dnes. To nám ale nebrání v tom, abychom se v rámci pracovních i osobních komunikací cílevědomě posunovali i v této oblasti stále kupředu.

Česká dermatovenerologie se může pyšnit vysokou kvalitou poskytované péče, sofistikovaným a zároveň velmi empatickým přístupem k léčbě pacientů, tedy parametry, které jsou zcela srovnatelné se světem.

Ke stému výročí si čeští dermatologové zaslouží odbornou slavnostní konferenci. Toto setkání jsme pro vás připravili v Rezidenci primátora hlavního města Prahy, Mariánské náměstí 1, Praha 1 – Staré Město, v září 2023. Mezi čestnými hosty je vynikající speaker, který je expertem mj. na hidradenitidu a akné, prof. Dr. Vincenzo Bettoli z italské Bologni, dále doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc., primátor hl. m. Prahy, který poskytl

*Záštitu
primátora hlavního města Prahy*

nad

*odbornou konferencí ke stému výročí založení
České dermatovenerologické společnosti*

*pořádanou Českou dermatovenerologickou společností
České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, z.s.
dne 7. září 2023 v Praze*

přejímá

doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc.

primátor

V Praze dne 26. června 2023

Sto let jme tu pro vás,

100 let
České dermatovenerologické společnosti ČLS JEP, z.s.

Milované kolegyně a kolegové,
srdečně Vás zveme na setkání pořádané při příležitosti
stého výročí založení České dermatovenerologické společnosti
ČLS JEP, z.s. Odborní konferenci se koná ve čtvrtek 7. září 2023
v Resorci primátora hlavního města Prahy, Mariánské náměstí 1,
Praha 1 – Staré Město.

Těšíme se na Vás

Prof. MUDr. Petr Arenbarger, D-Sc, MBA, FCMA
Předseda ČDS ČLS JEP, z.s.

čtvrtek 7. září 2023

Slavnostní konferenci ke 100. výročí založení ČDS ČLS JEP poskytli
záštitu primátor hl. m. Prahy. Niže pozvánka na konferenci.

konferenci svou záštitu, a RNDr. Jan Koukal, CSc., bývalý primátor hl. m. Prahy.

Za profesionalitu, funkční propojení ambulantní a nemocniční sféry, personální jednotu, která naši pozici při jednání s jinými odbornostmi, pojišťovnamy, ministerstvem i dalšími institucemi významně posiluje, i trvalou podporu výboru České dermatovenerologické společnosti bych chtěl nám všem poděkovat a zároveň i poblahopřát ke kulatým narozeninám.

Jak to ale všechno mohlo začít...

Musíme si však přiznat, že péče o kůži nezačala až v Československu v prosinci roku 1922, kdy byla naše odborná společnost založena, ale mnohem dříve. Primitivní ošetřování pokožky znali už naši dávní předci. Pralidé neměli žádné znalosti, jak tento největší orgán funguje, a nevěděli, jaký je jeho význam pro zdraví organismu, a tak zcela intuitivně k ochraně a prevenci onemocnění používali různé hlínky a jíly a tělo si potírali oleji a tukem z ulovených zvířat. To jejich kůži s větším či menším efektem chránilo před patogeny, parazity, hmyzem i nepřízní počasí a udržovalo ji v dobré kondici. Naopak k očištění povrchu těla používali čistou vodu, a to včetně vody minerální a vody z termálních pramenů, pokud k ní měli přístup.

Na rány a vředy si intuitivně přikládali byliny, využívali hojivou sílu léčivých šťáv rostlin, keřů, stromů i jejich plodů. Z toho, co jim mohla nabídnout příroda, mohli používat hojivé účinky medu, krev a syrové maso ze zvířat, jíly a mnoho dalšího.

Před poraněním a klimatickými vlivy je nejprve do značné míry chránilo osrstění, později jeho roli převzaly zvířecí kůže a z nich vyrobené primitivní oblečení.

Egypt

Kdy přišla doba, že se lidé začali o zdraví pokožky zajímat systematicky a cíleně a kdy začali sledovat, co kůži prospívá a co naopak škodí, se přesně neví. Jisté však je, že už staří Egypťané o pokožku těla pečovali cíleně a s jistou dávkou znalostí. Od starých Egypťanů

pocházejí první záznamy o kožních nemocech. Zmínit lze Ebersův papyrus (*viz kapitola 2*), lékařský dokument ze starověkého Egypta datovaný do doby kolem roku 1500 před našim letopočtem. V papyru jsou popisy různých kožních onemocnění, včetně kožních vředů, různých vyrážek a nádorů. Kromě popisu nemocí papyrus nabízí i možnosti léčby. Těmi byly chirurgické zákroky různého rozsahu, léčivé masti, bylinné výtažky a oleje.

Země od Nilu přináší i zmínky o péči o poškozenou kůži, a to v papyrech Edwina Smithe (1600 př. n. l.), které jsou známy pod názvem *Knihy ran*. Ve spisu se mimo jiné uvádí, jak pečovat o rány a úrazy, ke kterým došlo při stavbě pyramid a v bojích, a doporučení, jak je ošetřit. K léčbě ran patří i hojení poraněné kůže.

Egyptané znali také kožní nádory a snažili se o jejich léčbu.

K ochraně a léčbě pokožky přispívaly i procedury, které bychom dnes nezařadili do kategorie dermatologie, ale do kategorie hygieny a kosmetiky. Mezi tyto procedury patří různé koupele s bylinnými výtažky či mlékem, používání vonných mastí a olejů.

Řecko

Záznamy o kožních nemocech a léčbě kožních nemocí jsou i v Hippokratových spisech. Řecký lékař Hippokrates (*viz kapitola 5*) nejen věnoval pozornost léčbě kožních neduhů, ale různé kožní projevy posuzoval ve vztahu k dalším symptomům pacienta a v mnoha případech sloužily jako základ pro stanovení diagnózy.

Hippokrates začal s klasifikací kožních onemocnění rozdělující dermatózy do dvou tříd: idiopatická onemocnění, která pocházejí primárně z kůže, exantémová onemocnění (vyrážky) a kožní projevy systémových onemocnění způsobené nerovnováhou tělních tekutin. V jeho pojetí za nemoc kůže (a nejen kůže) mohla nerovnováha mezi čtyřmi základními tělními šťávami, a to: žlutou žlučí, černou žlučí, krví a hlenem. Hippokrates pracoval i s anatomickým popisem a fyziologií kůže.

Popisy a doporučení léčby kožních onemocnění jsou i ve starověkém souboru *Corpus Hippocraticum*, tyto

spisy nejsou pravděpodobně přímo z ruky řeckého lékaře, ale jsou inspirované jeho učením.

Hippokrates popsal několik druhů svědění, všiml si, že kopřivka a bolest kloubů mohou být příznakem infekce červy, a všiml si i toho, že paličkovitý vzhled nehtů může souviset s plicním onemocněním.

Bez zajímavosti není, že si údajně všiml souvislosti mezi bolestí v krku (z dnešního pohledu infekce v krku, angíny) a vznikem gutátní psoriázy.

Řím

Péči o tělo a o pokožku těla se věnovali i ve starém Římě. Veřejné lázně byly místem společenských setkání, politických jednání, debat, diskusí, obchodů a péče o tělo. Římané měli v oblibě teplé i studené lázně, masáže těla a potírání pokožky oleji.

Kůži si čistili škrabkami, jimiž odstraňovali odlučující se rohovou vrstvu, a integumentum se tak stávalo vláčné a lépe prostupné pro účinné látky olejů a mastí tak, jak to známe dnes při používání peelingů.

Významným lékařem, který začal do medicíny přinášet poznatky tehdejší vědy, byl římský lékařský spisovatel

*Jeden z největších římských lékařských spisovatelů **Aulus (Aurelius) Cornelius Celsus** se narodil v roce 20 př. n. l. a zemřel ve věku 75–76 let v roce 50 n. l. Je též autorem encyklopedie pojednávající o zemědělství, válečném umění, rétorice, filozofii, zákonu a medicíně, z níž však zůstaly pouze medicínské zlomky. Jeho dílo *De Medicina*, nyní považované za jedno z největších klasických děl, bylo současníky opomíjeno. Bylo objeveno papežem*

Mikulášem V. (1397–1455). Je též autorem řady citovaných výroků, například: „Nejlepším lékařem je klid“ a „Nikdo není povinný konat víc, než může“. [Zdroj: Wikimedia Commons, Wellcome Library, Londýn. Wellcome Images, Litografie PR Vigneron.]

Aurelius Cornelius Celsus (25 př. n. l. – 50 n. l.), autor encyklopedií, mimo jiné i encyklopedie o medicíně s názvem *De Medicina*. V tomto díle věnoval kožním onemocněním jednu kapitolu a uvádí se, že v ní popsal přibližně 40 způsobů léčby dermatologických chorob. Celsovi jsou připisovány i první popisy kožních výrůstků, *molluscum contagiosum* a krust ve vlasaté části hlavy dětí.

Středověk

Středověk příliš nepřál ani hygieně, ani péči o pokožku. Medicína byla podřízena katolické církvi, která nebyla nakloněná znalostem a vědění pocházejícím z doby antiky a místo pěstování sportu a tělesné hygieny kázala, že tělo je nádoba hříchu. Medicína do jisté míry stagnovala. K léčbě se využívaly znalosti bylinkářů, lazebníků a ranhojičů, případně pomoc se vyhledávala v klášterech. Špatná hygiena a životní podmínky byly živnou půdou pro vypuknutí řady infekčních onemocnění, včetně pravých neštovic. Ty měly na svědomí nejen mnoho lidských životů, ale způsobovaly i rozsáhlé jizvy na pokožce a vedly i k alopecii.

Návrat k hygieně přináší 15. a později 16. století, které zvedlo zájem o vědění a učení a začalo čerpat ze znalostí antických lékařů. Do popředí se zase dostává hygiena, péče o tělo i anatomické poznatky, včetně poznatků o stavbě a funkci kůže.

Významným lékařem tohoto období je **Girolamo Mercuriale** (1530–1606) (*viz kapitola 8*), profesor medicíny na univerzitě v Padově v Itálii a autor prvního vědeckého spisu o dermatologických onemocněních s názvem *De Morbis Cutaneis et Omnibus Corporis Humani Excrementis Tractatus* (Pojednání o chorobách kůže a všech exkrementech lidského těla) publikované v roce 1572 a považované za předchůdce publikací v dermatologii.

Mercuriale dermatózy klasifikoval podle výskytu na onemocnění pokožky hlavy – *tineas* a na nemoci jiné části těla – *tetter* a zabýval se i morfologickými změnami.

Samoškolený lékař **Daniel Turner** se narodil 18. září 1667 a zemřel 13. března 1740 nebo 1741 ve věku 73 nebo 74 let. Licenci k výkonu lékařské praxe získal od Royal College of Physicians v roce 1711. Tato licence mu byla udělena, aniž by se plně věnoval tradiční učňovské nebo univerzitní metodě stát se lékařem. Turnerova celková praxe často zahrnovala chirurgii a někteří historici naznačují, že Turner strávil spoustu času snahou pracovat

stejně jako lékař i chirurg. Jiní historici ještě naznačují, že Turner strávil více času snahou získat plné členství v Royal College of Physicians za své úsilí při psaní a vydávání lékařských knih. Turnerovým prvním a nejdůležitějším spisem je anglická monografie o kožních chorobách s názvem *De morbus cutaneis...*, která vyšla v roce 1714. Tomu předchází pouze latinská monografie o kožních chorobách s názvem *De Morbis Cutaneis* (Benátky, 1585), kterou napsal profesor medicíny v Bologni Girolamo Mercuriale (1530–1606). V této knize Turner pojednává o způsobech, kterými propukají určité nemoci, zejména s využitím humorální teorie, aby podrobně popsal, jak kontakt s určitými látkami a nerovnováha v těle uvnitř mohou vést k rozvoji a projevu onemocnění kůže. [Zdroj: Public Domain. Čárová rytina G. Vertue podle J. Richardsona.]

V roce 1714 vydal londýnský lékař Daniel Turner (1667–1740/41?) první učebnici dermatologie v angličtině s latinským názvem *De morbus cutaneis...* Učebnice vyšla také ve francouzštině a němčině. Knižka uváděla více než 100 klinických případů kožních onemocnění a jejich léčby.

Stranou dějin dermatologie a dermatovenerologie nezůstala ani Francie. Na počátku 18. století přišel

Lékař a polyhistor ve Svaté říši římské **Joseph Jakob Ritter Plenck** nebo **Plenck** se narodil ve Vídni 28. listopadu 1738 a zemřel ve věku 69 let 24. srpna 1807. Byl autorem mnoha prací věnovaných různým aspektům lékařských znalostí, zaměřených zejména na studenty medicíny. Je známý jako průkopnický dermatolog. V roce 1776 publikoval klasifikaci

kožních chorob *Doctrina de morbis cutaneis*. Zavedl konzistentní systém, rozdělující dermatózu do 14 tříd.

Systema Naturae, inspirovaná klasifikační prací švédského botanika Carla von Linného, rozeznává deset typů elementárních lézí, podle kterých klasifikuje prvních deset skupin chorob:

- Třída I: Makuly – místní změny oproti přirozené barvě kůže.
- Třída II: Pustulae – změny, na jejichž vrcholu bývá hnisavý strup.
- Třída III: Vesiculae – malé změny s průhlednou krytkou, které neobsahují hnis jako pustuly, ale čirou nebo serózní tekutinu. Krytba může být porušená nebo stržená. Vznikají exkoriace, která se pokrývají krustami.
- Třída IV: Bullae – větší elevace epidermis na povrchu kůže vyplněná tekutinou.
- Třída V: Papuly – malé tužší změny, které se buď resorbují nebo erodují s následnou deskvamací.
- Třída VI: Crustae – zaschlý tkáňový mok nebo krev, který se s postupujícím hojením odlupuje.
- Třída VII: Squamae – tato třída bývá u kožních onemocnění, při kterých se pokožka částečně odlučuje od okolní kůže ve formě vloček nebo otrub.
- Třída VIII: Kalosity – bělavé tuhé a nebolestivé změny v epidermis.
- Třída IX: Excrementiae cutaneae – malé tumorky, které vystupují nad niveau kůže.
- Třída X: Kožní vřed – povrchové vředy nebo hnisavé ragády kdekoli na kůži.

Po těchto deseti systemizovaných třídách Plenck přidal další čtyři: dvě z nich podle vnějších příčin, které je způsobují (trauma, hmyz), a další dvě, které zahrnují poškození kožních adnex (nehty a vlasy):

- Třída XI: Poškození kůže hmyzem
- Třída XII: Kožní rány
- Třída XIII: Morbi unguium
- Třída XIV: Morbi filorum

Kožní onemocnění jsou klasifikována podle svého vzhledu bez ohledu na příčinu, vývoj, umístění atd. Celkem Plenck posuzuje 115 stavů, které metodicky a systematicky stručně popisuje a vždy navrhuje terapii.

[Zdroj: Rytina portrétu Josepha Jakoba von Plencka (18. století).
Volné dílo.]

s novými poznatky Jean Astruc (1684–1766), lékař na dvoře krále Ludvíka XV., zabýval se venerologií a v roce 1736 vydal pojednání *De Morbis Venereis*. Spis přináší informace o pohlavních chorobách včetně syfilis. Na poli dermatologie přispěl ke klasifikaci růžovky, přičemž zavedl tři formy onemocnění: erytematózní, varikózní a šupinatá.

Začátky moderní dermatologie

Osmnácté a 19. století je ve znamení rozkvětu zájmu o vědu, a to včetně zájmu o medicínu. Lékařská věda se vyučovala ve třech hlavních centrech, a to ve Velké Británii, Francii a Rakousku. Stranou lékařského bádání a vědy nezůstávala ani léčba kožních onemocnění.

Z rakouské školy lze zmínit Josepha Jakoba Rittera von Plencka (1738–1807), který ve svém díle z roku 1776 *Doctrina de Morbis Cutaneis* zachytil více než 150 dermatologických onemocnění. Kromě toho zavedl systém, který rozděluje dermatózy do 14 skupin.

Dalším z významných dermatologů té doby je Ferdinand von Hebra (1816–1880) (*viz kapitola 1*), autor prvního dermatologického atlasu napsaného německy s názvem *Atlas der Hautkrankheiten*.

Z britské školy je významnou postavou například Thomas Bateman (1778–1821), který pracuje s popisem

Ukázka z ručně malovaného atlasu kožních nemocí od Thomase Batemana. Alopecia areata (vlevo) a nodulocystické akné (vpravo).
[Upraveno podle: historyofderm.com]

kožních onemocnění alopecia areata a mnoha dalších. Bateman vydal v roce 1813 Praktický přehled kožních nemocí podle uspořádání Dr. Willana (viz kapitola 1) a v roce 1817 publikoval atlas kožních onemocnění.

Z francouzské školy je významnou postavou mimo jiné Jean Astruc (1684–1766), autor spisu o pohlavních chorobách. Z dalších lze zmínit Jeana-Louise Aliberta (1768–1837) (viz kapitoly 1 a 6), který stál v čele dermatologické části nemocnice L'hôpital St Louis v Paříži.

K milníkům světové dermatologie patří i rok 1889, kdy se konal první mezinárodní kongres dermatologie a syfilologie. Kongres byl uspořádán v Paříži v nemocnici St Louis. Čestným předsedou kongresu byl urolog a zakladatel francouzské venerologie Philippe Ricord (1800–1889), v čele kongresu stál dermatolog Alfred Hardy (1811–1893). Není bez zajímavosti, že ve stejném roce byla založena v Praze v nynějším Slovanském domě v ulici Na Příkopě (tehdy se jmenoval Německé Casino na německé promenádě Am Graben) Německá dermatologická společnost, která existuje dosud.

V 19. století začaly vycházet i odborné lékařské časopisy včetně časopisů cílených na dermatologii, tím se problematika kožního lékařství začala řešit plošněji, komplexněji a na vyšší odborné úrovni.

Do medicíny začal pronikat i rozvoj techniky a nové technologické možnosti. To se odrazilo například na vedení záznamů, kdy původní záznamy na papýrech, rytiny a malby nahradily fotografie. Vynález fotografie roku 1840 otevřel cestu k fotografickým dokumentacím průběhů kožních onemocnění a fotoatlasů, kde fotografie byly doprovázeny podrobnými a různě obsáhlými popisky, komentáři a popisy vycházejícími ze zkušeností lékařů.

Posun v dermatologii, přesněji v dermatologické kryoterapii v 19. století, přineslo používání suchého ledu ve formě sněhu kyseliny uhličité o teplotě $-78,5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Tekutý kyslík se svými téměř $-183\text{ }^{\circ}\text{C}$ se dostal na scénu přesně před sto lety, ale velmi rychle se s ním skončilo pro jeho hořlavost. Tekutý dusík o teplotě $-196\text{ }^{\circ}\text{C}$ se objevil pro komerční využití v 50. letech

minulého století a Dr. Ray Allington ho používal klasicky pomocí špejle s vatou na bradavice, seboroické veručky a trochu překvapivě i ekzémy. V roce 1961 se do praxe dostala moderní kryoterapeutická nádoba, kterou představil Dr. Irving Cooper a Arnold Lee.

Nové technologie přinášejí i nové možnosti v zobrazovacích metodách. Zásadní místo v dermatologii má už výše zmíněný dermatoskop. Povrchová mikroskopie ale byla používána už Petrusem Borreliusem (1620–1671) při pozorování kapilár na nehtovém lůžku, detailní sledování projevů na kůži za využití zvětšovací optiky tak v době technického rozvoje nebylo úplnou novinkou.

Termín dermatoskopie poprvé použil Johann Saphier v roce 1920, s využitím dermatoskopie studoval kapiláry, kožní tuberkulózu a mnoho dalších kožních projevů.

V padesátých letech 20. století začal dermatoskop při vyšetření kožních nádorů používat americký dermatolog Leon Goldman (1906–1997). Rozdíl mezi benigními a maligními melanocytárními lézemi byl s využitím

Upravený binokulární mikroskop (dermatoskop) používaný německým dermatologem Johannem Saphierem a návrh Johanna Saphiera pro méně těžkopádný dermatoskop. [Zdroj: cosmeticsandskin.com.]

dermatoskopu popsán v roce 1971 dermatologem Ronou Mackie z University of Glasgow při diagnostice pigmentových nádorů. Velkému rozmachu napomohl mladý lékař (nynější profesor) Wilhelm Stolz na začátku 90. let na mnichovské dermatologické klinice. Tehdy jsem tam pracoval a byl jsem svědkem, když přesvědčoval o účelnosti této diagnostické pomůcky v ručním provedení k této novince trochu nedůvěřivého profesora Braun-Falca. Od společnosti Heine si nechal na existující dolní část s akumulátorem pro oftalmoskop a otoskop vyrobit třetí hlavici s osvětlenou lupou a sklíčkem na opačné straně, které se přikládalo na kůži.

Dermatoskop se stal nedílnou součástí dermatologické praxe, zejména při diagnostice kožních nádorů, a za posledních třicet let prošel významným rozšířením. Stal se digitálním přístrojem doplňovaným dnes celotělovými skenery s možností využívání umělé inteligence.

Zlomovým bodem v dermatologii bylo i zavedení laserů do dermatologické praxe. I ty mají své pevné místo v moderní dermatologii. Jejich průkopníkem byl již zmíněný americký dermatolog Leon Goldman. Lasery jsou přístrojem, který používáme jak v medicínské dermatologii, tak i v oblasti estetické medicíny, která s dermatologií úzce souvisí. Například v roce 1989 schválil americký úřad Food and Drug Administration (FDA) první laser k odstranění pigmentovaných chloupků a v roce 1991 k odstranění tetování. Oba tyto výkony lze nalézt v nabídkách praxí dermatologických i estetických klinik.

Goldmana lze zmínit i jako průkopníka fotodynamické fototerapie při léčbě kožních bazocelulárních karcinomů nebo aktinických keratóz. Tato léčba má ale na pražské Karlově univerzitě i výraznou českou stopu v osobnosti prof. MUDr. Milana Jirsy, DrSc. (1923–2004), biochemika, internisty a předsedy České společnosti pro fotobiologii a fotodynamickou terapii. Zajímavostí je, že pro nedostupnost dovozových halogenových žárovek v poválečném Československu, o LED diodách ani nemluvě, jako zdroj světla používal halogenovou lampu ve svém diaprojektoru.

Zlomovými roky pro obor jsou 50. a 60. léta minulého století, kdy do dermatologické praxe začaly postupovat chirurgické metody. Tuto změnu doprovázelo vydávání publikací, vyvinutí nových technik a změny v doporučených postupech léčby. Dermatologie se tím stala nejen interním, ale také právoplatným chirurgickým oborem. Chirurgický přístup umožnil nové možnosti v diagnostice a léčbě kožních nádorů, včetně melanomu.

Z posledních trendů, které určují vývoj dermatologie, lze jmenovat používání botulotoxinu, používání nanotechnologií, telemedicínu, nástup a rozvoj biologické léčby a podobně.

Vývoj dermatologie na našem území

Pokud bychom se bavili o prvních zařízeních, kde se lékaři zabývali léčbou nemocí kožních a venerických u nás, je třeba zmínit, že už v roce 1802 byl nedaleko dnešní Všeobecné fakultní nemocnice v Praze zřízen dům pro léčbu pohlavně nemocných žen. Šlo většinou o prostitutky. Vzhledem k protestům místních obyvatel došlo v roce 1809 k přemístění těchto žen do čtyř vyhrazených místností v budově chorobince na Karlově. Péči o nakažené ženy zde zajišťovali dva praktikanti a primář. Ženy byly střeženy policií, jejímž úkolem bylo zabránit jim v útěku.

Významnou osobností odborné veřejnosti té doby byl přednosta oddělení nemocí kožních při Všeobecné nemocnici v Praze doktor Alois Kraus (1791–1847), který se snažil o osvětu kožních a venerických chorob a na svém oddělení pořádal přednášky, kde projevy nemocí demonstroval na pacientech.

Zmínit lze i primáře doktora Johana Wallera, který je nástupcem doktora Krause, doktora Josefa Čejku či Viléma Petterse (1826–1875). Právě on se podílel na rozdělení kliniky při Všeobecné nemocnici na dvě části, na českou a německou.

V roce 1882 došlo k rozdělení pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity na Německou univerzitu a českou část – Karlovu univerzitu, jejíž historie sahá až do doby